Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.
Стаття 5 Конституції України

№ 3 (71)

Наша ГРОМАДА

П'ЯТНИЦЯ,
25 січня '19

29 січня — День пам'яті героїв Крут

101 рік тому, 29 січня 1918-го, українці біля залізничної станції Крути (за 130 км на північний схід від Києва) стримали наступ російського агресора, проявивши героїзм заради своєї країни. На початку січня 1918 р. більшовики встановили контроль у Харківській, Катеринославській та Полтавській губерніях та почали наступ на Київ. Після запеклих боїв українське військо відступило до станції Крути. Тоді їм на підтримку було направлено Першу українську юнацьку (юнкерську) школу імені Б. Хмельницького у складі чотирьох сотень та першу сотню новоствореного добровольчого Поміч-ного студентського куреня січових стрільців. До них приєдналося близько 80 добровольців з Ніжинського вільного козацтва. Загалом у загоні українців було близько 400 вояків. Вони вступили в бій з чотиритисячним підрозділом російської Червоної гвардії під проводом есера Муравйова. Бій тривав п'ять годин. Після нього українці організовано відступили зі станції до своїх ешелонів. 27 студентів потрапили в полон. Наступного дня їх стратили. Згодом їх поховали на Аскольдовій могилі в Києві. За теперішніми оцінками, українці втратили під Крутами 70 – 100 вояків, а більшовики – близько 300.

У лютому в прокат вийде український фільм «Крути 1918». В основу сюжету покладено історичну подію – бій під Крутами.

Заплановано на нинішній рік

За кошти об'єднаної територіальної громади в нинішньому році передбачається реалізація ряду важливих проектів. Як повідомила газеті секретар сільської ради Тетяна Забродська, буде виділено мільйон гривень на закінчення ремонту вулиць, розпочатого торік. Вісімсот тисяч гривень заплановано на утеплення дитсадка в Катеринівці, ще п'ятсот тисяч гривень додасть держава. В олексіївському корпусі ліцею відремонтують спортивний зал, а у Володимирівці закінчать ремонтувати дитсадок, який має зустріти місцеву дітвору не пізніше початку вересня.

Кого не пустять на ЗНО

Для реєстрації на ЗНО усі випускники шкіл повинні мати паспорт. Як зазначили в Міносвіти, особа, яка реєструється для проходження ЗНО, має під час реєстрації разом з іншими документами подати копію паспорта громадянина України. Виняток існує тільки для осіб, які не мали можливості отримати паспорт у зв'язку з тим, що проживають на окупованих територіях. «Школярі, яким виповнилося 14 років, повинні своєчасно звернутися для оформлення ID-карти», – повідомляють у відомстві. Нагадаємо, що реєстрація учасників зовнішнього незалежного оцінювання розпочнеться 5 лютого і триватиме до 18 березня.

Потрібні працівники

Після різкої критики Президента України Петра Порошенка на адресу керівництва «Укрпошти» у відомстві припинили так звану оптимізацію – закриття відділень та скорочення там працюючих – і навіть оголосило додатковий набір працівників. Кіровоградський обласний центр зайнятості повідомляє, що сьогодні Кіровоградській дирекції «Укрпошти» потрібні на постійну роботу листоноші, оператори поштового зв'язку, начальники поштових відділень, начальники дільниць та ін.

Хто зайвий

Уперше за всі роки незалежності України зафіксовано найнижчий рівень безробіття. Якщо в першому кварталі торік він становив 9,7 відсотка, то в нинішньому – 6,8 відсотка. Втім з'явилася нова проблема – катастрофічно бракує «технарів» та людей робітничих професій. Найбільш затребуваними на рину праці сьогодні є токарі, фрезерувальники, машиністи мостових кранів, слюсарі з ремонту металорізального обладнання, швачки та ін. Лідери з безробіття – економісти та юристи.

Володимирівська трагедія

До 75-річчя звільнення села від фашистських загарбників

75 років тому Володимирівку визволено від нацистських загарбників. Бої за невелике село тривали щонайменше тиждень, втрати Червоної армії склали близько 1400 воїнів. Близько п'ятдесяти з них загинули жахливою смертю – загарбники, взявши їх у полон, спалили живими. А перед тим німці на танках розстрілювали їхніх побратимів, озброєних тільки стрілецькою зброєю. Через ці страхітливі обставини і виник термін «володимирівська трагедія». Досліджуючи їх, колишні учасники тутешніх боїв дійшли до взаємних обвинувачень у фальшуванні історії. Що ж сталося у січні 1944-го у Володимирівці?

Його вважали загиблим

У сільському музеї серед експонатів, які стосуються визволення Володимирівки, є книжка спецкора журналу «Огонек» Г. Куликовської «Двічі народжений», видана в Москві 1970 року. В однойменній главі книжки мова – про молодшого лейтенанта Віктора Бородіна, який командував взводом у 6-й роті 270-го стрілецького полку 89-ої гвардійської Бєлгородсько-Харківської стрілецької дивізії. Ідеться про події, що сталися одразу після вигнання загарбників з Кіровограда (його визволено 8 січня). 270-й полк увійшов у хутір Лісний. У ніч з 9 на 10 січня рота, в якій служив Віктор Бородін, вирушила у напрямку до Володимирівки. Погода була пакосна – під вечір ще моросив дощ, а на ранок підмерзло, шлях перетворився на ковзанку. Майже дійшовши до Володимирівки, бійці помітили на дорозі, яка пролягає недалеко, колону машин. Спершу подумали: свої. А виявилося, що німці. Зав'язався бій. Нашим дуже прислужилася гармата – нею знищено значну частину ворожої техніки. Німці відступили. А наші увійшли у Володимирівку. Отримавши від командира роти наказ зайняти таку-то хату для облаштування там КП, Бородін зайшов у помешкання і виявив там на столі хлібину і сметану в глечику. Складалося враження, що все це приготовано спеціально для, них, червоноармійців. Віктор кинувся надвір і побачив німецький бронетранспортер. У машині була їжа. Усе вказувало на те, що ворог відступив раптово і перебуває поряд. Згодом у небі спалахнула ракета. З її допомогою німці, які ховалися недалеко, побачили: у червоноармійців немає танків. А у взводі Бородіна не було навіть кулеметів. І коли ворог почав обстріл, Бородін зі своїм взводом за наказом ротного відступив.

Закінчення на стор. **2**

Фальсифікували Гоголя

З'явився фільмі «Скарби нації», в я кому розповідається про фальсифікацію повісті Миколи Гоголя «Тарас Бульба».

Автори фільму порівняли першодрук твору та наступні видання. Вони наводять приклади заміни понять та вставлених фрагментів, які не писав автор. Зокрема, слово «Україна» російська цензура замінила на «первісну Росію», в пряму мову Тараса Бульби додали його заклики до підтримки «православної російської віри та царя».

З редакційної пошти

Почнімо із себе!

Весною 2017 року силами ПАТ «Кіровоградське рудоуправління» було встановлено освітлення на кладці, яка з'єднувала Катеринівку з Хутором Обознівки. Були витрачені і кошти на придбання матеріалів та обладнання, і час. Все робилося для людей.

Пригадую, як усі раділи цій добрій справі, адже навіть не мріяли, що колись таке станеться. Вечорами гуляли біля річки, любувалися освітленням.

Але комусь це не сподобалося. Хтось повідривав ліхтарі, і тепер із чотирнадцяти світять тільки три. Я не спеціаліст, та мені здається, що знищувалося освітлення зі знанням справи, а мета, яка при цьому переслідувалася, одна – нашкодити громаді.

Давно відомо: щоб навести лад в країні, в селі, в сім'ї, треба кожному починати із себе. Нам усім теж не завадило б дотримуватися цієї поради – починати із себе, тоді і ліхтарі світитимуть, і буде менше підстав скаржитися на «погане життя».

Наталія ГАВРИЛЬЧЕНКО

Як пропонується продавати і купувати землю

Нещодавно Верховна Рада продовжила мораторій на продаж сільськогосподарських земель. Проте сьогодні вже всім зрозуміло, що без організації ринку землі не обійтися. Причина – мораторій порушує право власників земельних наділів (паїв) розпоряджатися ними на власний розсуд, що суперечить як міжнародним нормам, так і Конституції України.

Виходячи з цього аграрний комітет Верховної Ради розробив законопроект про обіг земель. Що ж він передбачає?

Іноземці та іноземні компанії не зможуть скористатися правом володіння українською землею. До повноцінного запуску ринку землі діятиме перехідний період. Автори ініціативи пропонують, щоби протягом 2019-2024 років право купувати землю отримали лише фізичні особи — громадяни України.

До 2021 року пропонується дозволити купувати державну і комунальну землю громадянам України та фермерським господарствам для створення або розширення сімейного фермерського господарства: без статусу юридичної особи — до 20 га, із статусом юридичної особи — до 200 га. Громадянин України може бути засновником або членом лише одного фермерського господарства.

Після 2024 року право купувати землю пропонується надати українським аграрним компаніям, які останні три роки є сільськогосподарськими виробниками, тобто доходи яких від реалізації вирощеної ними аграрної продукції за останні три роки становили понад 75%.

У документі передбачені обмеження на придбання земель фізичними та юридичними особами. Так, фізична особа, яка не займалася сільським господарством, зможе придбати до 200 га землі. Якщо фізична особа була фермером п'ять років, їй дозволять купити до 500 га, якщо десять років — 2 тис га.

Ці розміри ділянок можуть бути збільшені у разі їх успадкування за законом.

Українські компанії зможуть сконцентрувати 30% аграрних земель району, 15% земель області, 0,5% земель України. За рішенням обласної ради, загальний розмір ділянок компаній на території області може бути зменшений.

Щодо вартості землі. Автори проекту вважають, що вона має дорівнювати експертній грошовій оцінці, встановленій на час продажу ділянки, крім тих, що виставлені на земельні торги. Ціна не може бути нижчою за нормативно-грошову оцінку.

Володимирівська трагедія

Закінчення. Початок на стор. 1

Відступали вони до Лисої гори на околиці села. Віктору здавалося: за нею вони будуть у безпеці. Але туди ще треба було дійти. Користуючись тим, що розвиднилося, німці відкрили по них прицільний вогонь. Почервонів від крові маскхала ротного командира. Згодом на дорозі показалися німецькі танки. Бородін почув вибухи гранат: значить, свої не здаються, хоча сили з німцями – нерівні. Невдовзі на шляху з'явилася група людей. Це були полонені червоноармійці під конвоєм німців. А танки посунули до Лисої гори. Бородін втиснувся в землю. Одна з машин пройшла повз нього на відстані всього лише півтора метри. Згодом піші німці, піднявшись на Лису гору, обшукували вбитих. Бородіна вони не помітили. Коли німці пішли, він спробував піднятися, але заважав сильний біль у нозі. Віктор знепритомнів. Прийшов до тями, коли почув рідну мову. Згодом його направили в госпіталь. Там Бородіну зустрівся знайомий офіцер з 270-го полку. Він і розповів, що його, Бородіна, вважають загиблим, що його рідним відправлено похоронку. Розповів також, як німці танками відрізали 6-у роту від основних сил 270-го полку, як завзято билися за Володимирівку. Як 270-й полк, не взявши село, відійшов на попередні позиції, як замість нього кинули інші підрозділи, які й визволили Володимирівку через тиждень.

Також Г. Куликовська описала поїздку Бородіна до Володимирівки через 25 років після визволення. Журналістка розповіла, як він зустрівся з місцевими жителями, як поклав квіти до братської могили, в якій, згідно з похоронкою, його поховано.

Опубліковано в книжці й розповідь жительки Володимирівки Параски Гордіївни Гнатенко про події 10 січня 1944 року. Ця жінка бачила, як полонені червоноармійці під конвоєм тягли віз з вбитими німцями в напрямку П'ятоіванівки (тепер це Могутнє), щоб поховати їх там. Параска Гнатенко навіть підрахувала полонених, їх було 48. Після поховання вбитих товаришів німці привели полонених до її, Парасчиної, хати. Їй наказали забиратися геть, завели бранців у помешкання. Зачинивши червоноармійців у хаті, окупанти запалили її. Коли вогонь згас, зруйнували рештки помешкання танками. Але троє з полонених врятувалися. Вони сховалися в льоху під хатою. Поки німців не вигнали з села, Параска Гнатенко їх підгодовувала. Ще один бранець утік з-під конвою по дорозі до П'ятоіванівки. Йому прихисток дала Марфа Коваленко.

Чому посперечалися ветерани

Є у сільському музеї і книжка «Володимирівська трагедія». Це – зразок так званого самвидаву (текст надруковано конторською друкарською машинкою). Упорядкував книжку 1983 року В. Москвітін, який 1944 року був заступником командира 267-го полку 89-ї стрілецької дивізії. У передмові зазначається, що обставини подій, які сталися у Володимирівці 10 січня 1944 року, після війни були приховані від народу, що це дало змогу декому сфальсифікувати їх «заради порятунку мундира», що внаслідок цього виник розбрат у ветеранських лавах. Отже, В. Моксвітін вирішив розповісти правду. Його книжка – це головним чином свідчення ветеранів, які воювали у 89-й дивізії. Треба віддати Москвітіну належне, він опублікував у книжці різні точки зору на володимирівську трагедію, у тому числі – неприємні і образливі для нього самого.

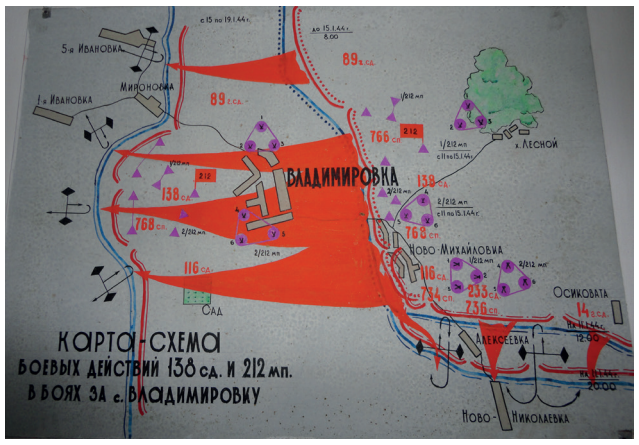

Якщо вірити опублікованим у книжці свідченням П. Гордієнка, який служив начальником політвідділу 89-ї дивізії, то у Володирівці масового полонення червоноармійців... не було, як не було й масового їх спалення.

Це твердження політпрацівника суперечить акту, складеному обласною надзвичайною комісією з розслідування злочинів німецько-фашистських загарбників і засвідченому місцевими жителями, відповідно до якого німці спалили у хаті Гнатенків кілька десятків радянських воїнів.

Є свідчення полковника І. Кваші, який порадив політпрацівнику Гордієнку визнати свої помилки у бойових діях у Володимирівці.

А ось що розповів Ю. Богасюк, який був розвідником 270-го полку: «Поранений, я пять днів пролежав у снігу под стогом. Серед полонених, спалених в хаті Гнатенків, були два наших розвідники. Це не бої, а трагедія. Що могли вдіяти бійці з піхотною зброєю проти танків і бронетранспортерів? За цю трагедію хтось має відповісти».

Оприлюднено в книжці Москвітіна і думки людей, які незгодні з тим, що «журналістка Куликовська зробила героєм бою Бородіна». Дехто висловлював сумнів: чи можна вважати полонених героями? А дехто стверджував: через помилку комбатів наша піхота опинилася в пастці, влаштованій німцями.

Викликають інтерес свідчення І. Куца. Ось що він розповів: «Вночі ми, 270-й полк, увірвалися у Володимирівку. Заступник командира наказав узяти село. Ймовірно, він не мав уявлення про сили противника. Це було великою помилкою. «На ура» взяти Володимирівку було неможливо. Коли розпочався бій, ми через звязкового отримали наказ відступати. Коли німці оточили і полонили наших воїнів, вони уже не мали боєприпасів, було багато поранених. Але билися вони геройськи. Назвати їх боягузами не можна. 12 – 10 січня нашу роту перекинули на лівий фланг Володимирівки, на околицю гаю перед Олександрівкою. Там противник висунув проти нас багато танків з піхотою. Багато з нас загинуло. Роту було знекровлено. Врятувалися ми дивом. Обовязок перед Батьківщиною рота виконала».

А ось думки самого Москвітіна: «Бої за Володимирівку не було оперативно підготовлено, їх не передбачили в штабі полку. Батальйони 270-ї дивізії йшли на Володимирівку маршем, вважаючи її вільною від німців. Навіть випадкова сутичка з німецькою колоною біля села не викликала пильності у наших командирів. Після панічної втечі наших батальйонів 89-а дивізія практично не брала участі у боях за Володимирівку – її визволили інші дивізії, в тому числі 111-а і 116-а. Проте в музеї в Володимирівці найкраще місце відвели 270-му полку 89-ї дивізії, а деяких офіцерам з нього присвоїли звання почесного громадянина Володимирівки. Соромно за такі вольності! Це ж блюзнірство!»

Щоправда, Москвітін застерігав: він ніколи не звинувачував воїнів 270-го полку в зраді та інших гріхах.

Та це не завадило іншому ветеранові, І.Свистуну звинуватити Москвітіна у фальсифікації відомостей про бойові дії 89-ї дивізії у Володимирівці. Його позицію Москвітін висвітлив у своїй книжці також.

Ніхто не забутий

– Наш музей створено до 30-річчя визволення України, – розповів вчитель Володимирівського корпусу ліцею «Нова школа» Михайло Жарун (на знімку поряд з молодшим колегою завідувачем сільського музею Сергієм Євенком). – Ідея належала тодішньому директору школи Олександру Власовичу Копачу. Звісно, він погодив це з райкомом партії. Збудував приміщення музею колгосп імені Петровського, ним керував Леонід Павлович Коваленко.

Пам'ятаю, як відкривали музей. У Володимирівку з цієї нагоди прибуло районне й обласне начальство. Спершу в музеї висвітлювалися лише бойові дії за участі 89-ї дивізії, згодом додалися експонати про інші підрозділи. Директор школи їздив у Центральний архів Міноборони СРСР, привіз звідти багато інформації. Фронтовики з числа жителів Володимирівки передали музею свої нагороди, та згодом забрали їх назад.

– Загиблих у селі 1944 року червоноармійців було поховано в різних місцях, – повідомив Михайло Жарун далі. – Після війни їх перепоховали у братській могилі. Багато зусиль до цього доклав Анатолій Павлович Підмогильний, голова сільради. Тривалий час список загиблих розширювався, і на братській могилі з'являлися нові плити. Років з десять тому в ній поховано ще десятьох воїнів. Їхні останки знайдено у Балєєвському лісі.

Віктор КРУПСЬКИЙ

Варто знати

Як розрахувати страховий стаж

З моменту введення поняття «страховий стаж» саме це стало головним показанням для призначення пенсії, а не період, протягом якого людина працювала. Таким чином, в страховий стаж включають і ті ситуації, які до продуктивності праці не мають прямого стосунку.

Якщо трудовий стаж був отриманий до січня 2004 р., то він автоматично прирівнюється до страхового стажу. А ось після 1 січня 2004 р. для розрахунку пенсії береться до уваги період, протягом якого роботодавець сплачував внески до пенсійного фонду. Уряд вніс поправки до закону про страховий стаж і з 1 січня 2014 р. до пенсійного стажу також включають:

• навчання у вищих і середніх навчальних закладах, на курсах з підготовки кадрів, підвищення кваліфікації та перекваліфікації, в аспірантурі, докторантурі і клінічній ординатурі;

• період проживання дружин офіцерів, прапорщиків і мічманів, а також військовослужбовців позастрокової служби з чоловіками в місцевостях, де не було можливості працевлаштування за спеціальністю (але не більше 10 років).

Таким чином, названі умови гарантують нарахування пенсійного стажу навіть у випадку, якщо якийсь час ви не працювали.

Пенсійний стаж розраховується щомісячно, при цьому неповний місяць роботи може бути включений до страхового стажу, якщо сума сплачених за цей місяць внесків до Пенсійного фонду була не меншою, ніж мінімальний страховий внесок.

Розрахувати розмір страхового внеску дуже просто, оскільки з 1 червня 2016 року для всіх категорій платників єдиний соціальний внесок дорівнює 22%. Таким чином, з 1 січня 2019 р. всі підприємці на загальній системі оподаткування та платники єдиного податку мають сплачувати внесок у розмірі 918,06 грн на місяць.

Стаж без сплати внесків. Згідно із Законом «Про обов'язкове державне пенсійне страхування», деякі види діяльності зараховуються до страхового стажу пенсіонера і без сплати внесків до Пенсійного фонду, а саме:

• строкова служба в армії і військова (нетермінова) служба;

• відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами та відпустка по догляду за дитиною до трьох років;

• догляд за дитиною з інвалідністю;

• термінова альтернативна (невійськова) служба;

• перебування на фронті і участь в бойових діях;

• період перебування закордоном подружжя дипломатів на час їхньої служби;

• інвалідність через нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання;

• виконання обов'язків батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу;

• служба у воєнізованих формуваннях, гірничорятувальних частинах та аварійно-рятувальних підрозділах, які були створені згідно з українським законодавством;

• період отримання допомоги по безробіттю;

• догляд за особою з інвалідністю I групи;

• догляд за літнім, який потребує постійного догляду;

• догляд за особою, яка досягла 80-річного віку.

За електрику і її розподіл платитимемо окремо

З початку нинішнього року жителі Кіровоградщини мають платити за «світло» по-новому.

У рахунках, які люди отримають у лютому, значитимуться дві компанії – ТОВ «Кіровоградська енергопостачальна компанія» та ПрАТ «Кіровоградобленерго». Перша з них забезпечує населення електроенергією, друга надає послуги з її розподілу. Такий порядок передбачено законом про ринок електроенергії, ухваленим 2017 року.

Як запевнила прес-служба ПрАТ «Кіровоградобленерго», для споживачів це не спричинить ніяких незручностей. Мовляв, установи, які приймають комунальні платежі, уже отримали роз'яснення з цього приводу, тож споживачам залишається лише вчасно сплачувати за електроенергію. Також прес-служба «Кіровоградобленерго» наголосила, що не йдеться про яке-небудь подорожчання.

Про це писала «Зоря комунізму»

Подружилися на збиранні цибулі

«Добре живеться нашій молоді і в селах, і в містах». Цим спостереженням поділився з читачами кореспондент районки, перш ніж розповісти про старшокласниць Валентину Згривець з Грузького і Наталку Котобой з Кіровограда (випуск газети за 27 січня 1976 року). У замітці повідомляється, що дівчата – подружки, разом проводять канікули. А познайомилися вони, коли Наталка влітку проходила виробничу практику в колгоспі імені Чапаєва – допомагала сільським трудівникам збирати черешні, цибулю.

У дні XXV з'їзду

У лютому – березні 1976 року у працівників колгоспу імені Горького тільки й помислів було, що про XXV з'їзд КПРС. Цю думку висловила районка в номері за 2 березня. «Партком господарства розробив заходи масово-політичної роботи серед колгоспників для всебічного вивчення матеріалів форуму. Могутній ритм з'їзду відчувається всюди», – написано в газеті. Там же названо переможців соцзмагання, проведеного з нагоди з'їзду. Це – колектив птахофабрики на чолі з В. Явтушенком, доярка Л. Шевченко, трактористи І. Коханенко та М. Правда.

Як зберігати добрива

За недбале зберігання мінеральних добрив покритикувала районна газета колгосп імені Горького у випуску за 18 березня 1976 року. У замітці «Олексіївське диво» із сарказмом стверджується, що головний агроном господарства впевнений: мінеральні добрива слід зберігати саме так, у приміщенні з відчиненими дверима, а ще краще буде, коли розкласти їх надворі.

Таке от самоврядування

У середині 1970-х в Обознівській школі діяла учнівська рейдова бригада, яка ходила додому до школярів, перевіряла, як вони виконують домашні завдання, повідомляла батькам про незадовільну поведінку чад. Крім того, ця бригада видавала стінгазету «Оса», в якій критикувала прогульників і двієчників. Потребу в створенні учнівської рейдової бригади сформульовано так: батькам дітей, працюючи в колгоспі, немає часу на перевірку зошитів, щоденників, а вчителі можуть і не помітити проступків учнів. Про це розповіла районка у випуску за 18 березня 1976 року.

Люди нашої громади

Працювала з гарними людьми

– Як ми з чоловіком познайомилися? – перепитує Тамара Михайлівна Зайченко. – Я жила в Баштанці Миколаївської області, коли Гришу після Мелітопольського інститут направили туди начальником підстанції. Якось він прийшов у райвиконком, де я працювала, і попросив секретарку надрукувати йому штатний розпис. Отоді я й побачила його вперше. Було це в 1960 році. Почали зустрічатися, побралися через рік.

Тамара Михайлівна згадує, як ледь не стала дружиною військового.

– Тоді, – каже, – у світі щось відбувалося (загострилися відносини між СРСР і США через розміщення радянських ракет на Кубі. – Авт.), і всіх чоловіків – випускників вузів почали призивати в армію. Гришу теж призвали й направили на курси при Пензенському вищому артилерійському училищі. Хотіли зробити з нього кадрового військового. Мене ж така перспектива не влаштовувала, бо на той час у нас уже народився син, і я не уявляла, як будемо з ним по казармах та гуртожитках никати. Сказала чоловікові, що Баштанку не залишу, а він і не заперечував. Схоже, військова служба його теж не сильно приваблювала. З армії тоді відпускали тільки тих, хто до призову працював у сільському господарстві. Гриша теж написав у заяві, що працює в селі, і його відпустили. Повертатися на свою колишню роботу відмовився – жалко було чоловіка, який, поки він навчався, заміщав його на підстанції. Гриші казали: «Не соромся, ти маєш законне право вимагати, щоб тебе поновили начальником», а він відповідав: «Навіщо я буду обіжати людину, хай працює». Тоді йому запропонували стати начальником Катеринівської підстанції Кіровоградського РЕСу. Я вже не заперечувала, й так ми опинилися тут у 1963 році.

Тамара Михайлівна пригадує, яке гнітюче враження на неї справило нове місце проживання:

– Оселилися ми в службовій

квартирі там же на підстанції. Поряд – тільки трансформатори, що постійно гули, кар'єр та чагарники. Погуляти синові ніде було, то я часто водила його до кар'єра, щоб подивився, яка велика техніка там працює. Після гамірливого райцентру на новому місці з глузду можна було з'їхати. Коли скаржилася чоловікові, він жартував: «Бачиш, не захотіла, щоб я став військовим, жили б оце зараз у якомусь місті».

Зізнається: з чоловіком їй пощастило – був добрим, тихим, але відповідальним як у сім'ї, так і на роботі, нікого не скривдив, завжди допомагав по господарству. Недоліком його вважає те, що він ніколи не скаржився, все в собі носив, і це врешті-

тім закінчила Одеський кредитно-фінансовий інститут, пізніше – ще й Харківський педагогічний інститут. Була дуже цілеспрямованою, трудолюбивою, так і сина виховувала. Допомагала йому, поки він навчався в інституті, а потім останній раз дала гроші на дорогу й на проживання і порадила самому пробивати собі дорогу. Мабуть, тому він завжди знаходив час для нашого Андрія, займався з ним. Взагалі, він любив дітей, не випадково тренував дитячу футбольну команду, з якою їздив на змагання, навіть був нагороджений двома медалями. Мені він теж допомагав, коли я заочно навчалася в технікумі. На екзамені (усміхається) стався такий казус: роботу в мене прийняли, а задачку я

його головним енергетиком. Я теж почала працювати на руднику.

Вона не хотіла сидіти вдома, тому погодилася на першу ліпшу пропозицію. Допомагала забезпечувати кар'єр необхідними матеріалами.

– Оскільки я вміла друкувати на машинці, то секретарка з управління запропонувала перейти в приймальну – там потрібна була ще одна секретарка. Сказала, що буде просити керівництво, щоб мене перевели, – продовжує Тамара Михайлівна. – Я погодилася. Довелося попрацювати і касиром, а останніх п'ять років – економістом.

На посаді економіста їй було найтяжче. І не тому, що чогось не розуміла – закінчила ж планово-економічний факультет.

– По закінченні кожного місяця треба було складати звіт, який затверджували в об'єднанні, – розповідає, – і якщо там знайдуть помилку, керівника сварять. Я щоразу дуже переживала – не хотіла, щоб у людини через мене неприємності були, тому, коли виповнилося п'ятдесят п'ять, пішла на пенсію. Володимир Валентинович (генеральний директор ПАТ «Кіровоградське рудоуправління» Володимир Кухта. – Авт.) пропонував залишатися, але я вже не могла себе пересилити.

За словами Тамари Михайлівни, їй завжди випадало працювати з гарними людьми. Наприклад, вона й досі підтримує стосунки з дівчатами з Баштанки, з якими починала свою трудову біографію. Про катеринівських колег – і говорити нічого, бо це як одна родина, тут ні про кого не забувають, підтримують одне одного. Добрим словом згадує всіх керівників рудоуправління, але, каже, ніхто скільки не зробив для села, як нинішній.

– Подивіться, яке гарне наше село, – додає. – Таким воно стало завдяки старанням Володимиру Валентиновичу. А ще він давав нам безпроцентні позики, коли ми проводили газ, й багато чого іншого доброго для нас робив і робить. Я коли розповідаю про це баштанцям, то вони кажуть, що ми в раю живемо.

На закінчення прошу Тамару Михайлівну показати сімейні світлини. Вибираю дві з них – Тамара Михайлівна із сином біля кар'єру, і вона з чоловіком та сином.

Валерій М'ЯТОВИЧ

Який колір буде модним

Нинішнього року в тренді буде ефект вигорілого волосся, попелясто-русявого кольору та бурштиновий відтінок. Щоб зробити *ефект вигорілого волосся* потрібно від коріння залишити свій колір, а до кінчиків плавно переходити в м'який блонд. *Світлий відтінок* можна контролювати залежно від своїх уподобань. *Попелясто-русявий* колір можна зробити, тонуючи коріння та затемнюючи його. По довжині волосся висвітлити. Це підходить дівчатам зі світлою шкірою і очима холодного відтінку. *Бурштиновий* колір підійде дівчатам, які хочуть зробити своє волосся яскравим. Світлі мідні і бурштинові відтінки візуально роблять волосся об'ємнішим, а обличчя світлішим і яскравішим.

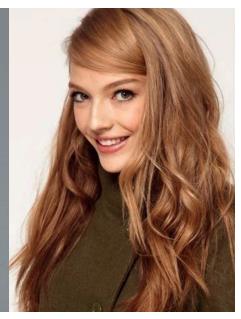

Найчистіший регіон України

Найбільш екологічно чистим регіоном України визнали Чернівецьку область. Тут немає таких великих промислових комплексів, як на сході країни, а головні забруднювачі навколишнього середовища лише кілька підприємств: чернівецький водоканал, місцевий комбінат, цегельний і бетонний заводи. Викиди забруднюючих речовин в області становлять 0,4 т/км², а очікувана тривалість життя для обох статей – 73,3 роки.

Наступні 5 місць у рейтингу – Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська, Закарпатська, Волинська області. На «дні» рейтингу Донецька і Дніпропетровська області. На Донеччині викиди становлять 29,6 т на км², що в 74 рази більше, ніж у Чернівецькій. А в Дніпропетровській області очікувана тривалість життя для обох статей – 70,2 роки.

Порівняно з попереднім рейтингом, показники поліпшилися одразу в трьох областях: Івано-Франківській, Харківській і Сумській.

Незважаючи на те, що за більшістю показників Кіровоградська область виглядає екологічно безпечним регіоном, вона посіла 21-е місце в рейтингу серед 24 областей. Середня тривалість життя тут значно нижча, ніж в інших областях, а за кількістю злоякісних новоутворень область посідає перше місце в Україні. Одна з причин цього – розташування в зоні Українського кристалічного щита, що відрізняється підвищеним радіаційним фоном. Поклади уранової руди на Кіровоградщині – найбільші в Європі. Через це концентрація урану в підземних водах Кіровоградської області майже в 10 разів вище, ніж, наприклад, у Закарпатті. Тільки Побузький феронікелевий комбінат в минулому році викинув в атмосферу шкідливих речовин більше, ніж всі підприємства Чернівецької області.

Є така думка

З приводу купання на Водохреще

Чимало наших співвітчизників занурення в ополонку 19 січня вважають дотриманням традицій, що нібито існують в Україні багато століть. Однак є чимало свідчень, що це не так. Як розповів у Facebook митрополит Львівський і Сокальський Димитрій Рудюк, купання в «прорюбях» пришкандибали до нас нещодавно з північних московських земель.

«Україна, українці, козаки на Січі, не знали такого звичаю, як занурення у воду на Водохрищі всім своїм тілом, – зазначив він. – У Олекси Воропая в «Звичаях нашого народу» ніде, підкреслюю це, ніде ви не знайдете і натяку на те, що українці, майстерно приготовляючи Йордан за кілька днів до Хрещення Господнього, поливаючи вирубаний з криги хрест буряковим квасом, готувалися до того, щоб неодмінно після великого водосвяття стрибнути в ополонку з крижаною водою».

За словами священика, українці з великою побожністю і навіть зі страхом ставилися до великої хрещеної води, ставилися до неї, як до святині. Адже з річки чи ставка, вода в яких колись була кришталево чистою, всі намагалися набрати води у спеціально

прикрашені ємкості.

Воду з освяченої водойми пили, нею кропили оселі, її зберігали в хатах як велику святиню. Нікому й на гадку не спало б купатися в цій воді. Навпаки – подекуди існувала навіть народна пересторога: до кінця богоявленських свят або принаймні три дні не використовувати освячені водойми для побутових потреб, не занурюватися в них оголеним тілом.

Натомість у російських селах поширилася цілком інша звичка: пірнати в ополонку відразу після освячення води. Але ж освячена на Водохреща вода, кажуть православні віруючі, не випадково зветься «Велика Святиня», то ж і ставитися до неї слід належним чином. Наші пращури мали велику побожність, шанували освячену воду, до того ж мали цноту – роздягатися привселюдно, та ще й на таке свято, вважали за ганьбу та зневагу Господнього дня.

Вакцинація є питанням національної безпеки

У цьому переконана в.о. міністра МОЗ. Тема імунізації часто стає предметом маніпуляцій, поширюються брехня та міфи про вакцини, аби підірвати довіру людей до вакцинації.Щоб інфекції не поширювалися, в країні не було спалахів хвороб та українці були у безпеці, – рівень вакцинації населення має бути 95%.

Навіть якщо дитина пропустила щеплення за Календарем, вона може надолужити його безоплатно. Дорослим роблять планові щеплення проти дифтерії та правця кожні 10 років. Такі щеплення в державних медзакладах також проводять безоплатно.

Якщо дорослі пропустили у дитинстві щеплення від кору, краснухи, паротиту, їх треба обов'язково надолужити. Вакцини від цих хвороб є безоплатними для дітей і дорослих із груп ризику: медиків, освітян, студентів, військових, учасників ООС.

Вакцини закуповуються у найкращих світових виробників. Якість та ефективність вакцин підтверджена тривалим досвідом їх використання в різних країнах.

НАШ ВИСОЦЬКИЙ

Його називають єдиним з поетів XX століття, який за життя став народним. Його ставлять в один ряд з Пушкіним, Гете і Данте. Його цитують академіки і робітники, чимало знає його твори напам'ять, ним захоплюються як актором. Мова – про Володимира Висоцького (1938 – 1980). Незадовго до дня народження Висоцького (25 січня) наш журналіст поспілкувався з деякими місцевими шанувальниками його багатогранного таланту.

«І досі замислююся: що нас, хлопчаків, так приваблювало у його піснях?»

– Сказати, що для багатьох з нас, підлітків сімдесятих, пісні Висоцького були особливими – не сказати нічого, – так почав Володимир Бабич, журналіст з Кропивницького (який, до речі, знає багато творів Висоцького напам'ять). – Його римовані рядки входили у наше повсякденне спілкування, як сушені бички до пива: «Ой где был я вчера…», «Где деньги, Зин?», «Вот пишу, а слезы душат и капают»...

Смішно було б казати, що платівки з такими піснями у той час випускала фірма грамзапису «Мелодія». Процвітав магнітофонний самвидав.

З будинку до будинку тягали ми пудові «Брянски» і «Кометы», щоб переписати пісні Висоцького. На мою думку, саме обмін записами Висоцького породив таке явище, як радіохуліганство. Зібрати з копійчаних деталей «приставку» під силу було кожному. Підключали її до лампового магнітофона чи програвача, і всі, хто мав середньохвильовий радіоприймач, могли в радіусі трьох – п'яти кілометрів слухати і записувати Висоцького. Щоправда, за порушниками радіоефірного порядку полювали пеленгатори і, спіймавши на гарячому, відбирали радіоапаратуру.

Транслювали Висоцького й зарубіжні «Голос Америки», «Бі-Бі-Сі», «Свобода».

І досі замислююся: що нас, тоді 12 – 15-річних хлопчаків, так приваблювало у його піснях? Хто б повірив, якби я сказав, що рядки «На братских могилах не ставят крестов, И вдовы на них не рыдают, К ним кто-то приносит букеты цветов И Вечный огонь зажигает» виховували у нас почуття патріотизму? Або в те, що ми, слухаючи пісні Висоцького, досліджували його несподівані рими: «тыщ шесть – точно есть», «не спится мне – ну как бы мне не спиться – я в колесе не спица»? Через малолітство ми були далекі від цього.

Часто не розуміли й іронії Висоцького. Наприклад, у пісні «Об антисемитах» за чисту монету сприймали слова про те, що євреї «замучили, гады, слона в зоопарке», а «по Курско-Казанской железной дороге построили дачи, живут там, как боги». Нам думалося, що слова «на все я готов – на разбой и насилье, и бью я жидов и спасаю Россию» – це позиція самого Висоцького.

Перш за все у його піснях нас приваблювали розмовна лексика, цікаві сюжети та персонажі: «Раз однажды гулял по столице, двух прохожих случайно зашиб и, попавши за это в милицию…», «Бродяжил, и пришел домой уже с годами за спиной. Висят года на мне – не сбросить, не продать. Но на начальника попал, который бойко вербовал, и за Урал машины стал перегонять».

Коли подорослішали, по-іншому почали сприймати пісні Висоцького, уже замислювалися над тим, чому «мы в очереди первыми стояли, а те, кто сзади нас, – уже едят», або хто ті зловмисники, які «таскают – кто иконостас, кто крестик, кто иконку. И веру в Господа от нас увозят потихоньку». Особисто мені подобалися більше всіх «Колея» («Эй , вы, задние, делай как я! Это значит – не надо за мной, колея эта только моя, выбирайтесь своей колеей»), «Песня микрофона» («Часто нас заменяют другими, чтобы мы не мешали вранью».

З роками дорослішали і ми, і творчість Висоцького. Він уже виконував балади, з'явилося більше ліричних пісень: «Здесь лапы у елей дрожат на весу, Здесь птицы щебечут тревожно, Живешь в заколдованном диком лесу, Откуда уйти невозможно», пісні стали більш філософськими.

Коли у липні 1980-го Висоцький помер, звістка про це миттю облетіла місто. З вікон на наших Черемушках лунало: «Ну, что за кони мне попались привередливые», «Перережьте горло мне, перережьте вены, только не порвите серебряные струны»…

Смерть Висоцького викликала новий сплеск інтересу до його пісень. З'явилися касети з піратськими записами пристойної якості, «Мелодія» випустила платівки «На концертах Владимира Высоцкого», а преса зарясніла спогадами про нього. Смакувалися подробиці життя Володимира: «сколько в месяц получает и который раз женат». Стало сумно і нецікаво.

Щоб вклонитися могилі Висоцького

Музикант Володимир Онойченко (працює у школі естетичного виховання «В гостях у казки» в селищі Новому та в будинку культури в Олексіївці) – теж шанувальник творчості Висоцького.

– Звісно ж, я пам'ятаю про 25 січня, – сказав Онойченко. – А сьогодні я саме переглянув фільм «Кар'єра Діми Горіна» з Висоцьким, хоча дивився його раніш не раз.

З Висоцьким пов'язана моя юність, яка припала на 70-і роки. Ми вечорами збиралися на вулиці Павлика Морозова в Кіровограді і співали під гітару «Песню сентиментального боксера», «Песню конькобежца-спринтера», «Кони привередливые» та інші. Найпопулярнішою була «Песня о друге».

Ми ділилися один з одним записами Висоцького на магнітофонних бобінах. А в студії грамзапису на вулиці Гоголя можна було замовити гнучку голубу платівку із записом улюбленого артиста. Багато хто з нас знав напам'ять до двох десятків пісень Висоцького.

А от Окуджава, Візбор, теж чудові поети, такою великою популярністю, як Висоцький, серед нас

не користувалися. Вони не були нам зрозумілими настільки, як він.

З усіх творів Висоцького мені найбільше подобаються «Кони привередливые», «Песня про нечисть», «Песня сентиментального боксера», «Песня о друге». Коли збираємося з друзями, беру гітару і виконую їх.

Знаю справжнього фаната Висоцького. Це – Михайло Грицкан, відомий український шансоньє, з ним я познайомився у Трускавці. Він на кожному своєму концерті виконує щонайменше один твір Висоцького, зазвичай це «Кони привередливые». Михайлові дуже вдаються ті пісні. А ще Грицкан розказував мені, що кожного року в липні їде в Москву, аби 25 числа – у день смерті Висоцького – покласти квіти на його могилу.

Записав Віктор КРУПСЬКИЙ

Ваше здоров'я

Чому з'являються «мішки» під очима

Потемніння і припухлість під очима, так звані мішки, – неприємність, з якою стикався кожен з нас незалежно від віку і способу життя. Однак якщо мішки з'явилися, для початку корисно дізнатися, з яких причин, – і вже потім вживати заходів щодо їх усунення.

➤ **Любов до солоного.** При цьому сіль зовсім необов'язково отримувати з маринованих і пересолених виробів: солі достатньо, і навіть занадто, в звичайних продуктах харчування. Читайте етикетку.

➤ **Спадковість.** Якщо мішки з'явилися в дитинстві або підлітковому віці і залишилися назавжди, справа, швидше за все, в спадковій схильності до розростання клітковини. А значить, вам доведеться особливо ретельно стежити за станом шкіри повік і тонусом шкіри вже з молодого віку.

➤ **Алкоголь.** При появі характерних набряків після вечірки зв'язок встановити простіше: прийом алкоголю в поєднанні з недосипанням викликає набряк і призводить до різкого потемніння шкіри під очима.

➤ **Вік.** Вікова зміна тонусу шкіри призводить до появи так званих гриж периорбітальної клітковини – з ними борються хірургічними методами. І незалежно від причини, поява мішків посилюється індивідуальною особливістю, коли крізь шкіру повік просвічує капілярна сітка. Саме тому після недосипання або надмірної перевтоми темні кола з'являються практично в кожного.

➤ **Хвороби.** Зазвичай це хвороби нирок, інфекції, а також алергії, які можуть проявлятися в такій формі.

Малиною не зловживайте

У цій ягоді дійсно міститься невелика кількість саліцилової кислоти. Тому за своїми властивостями заварені ягоди малини або варення з неї (меншою мірою) має жарознижувальну і потогінну дію. Але при цьому велика кількість малини може викликати аритмію, а також знижує роботу нирок.

Часто пити чай з малиновим варенням небажано тим, хто постійно приймає антикоагулянти – препарати, що розріджують кров. Це може викликати слабкість, запаморочення і навіть кровотечі – з носа, наприклад. З тих же причин не варто поєднувати малину з аспірином.

Не вкутуйтеся при температурі

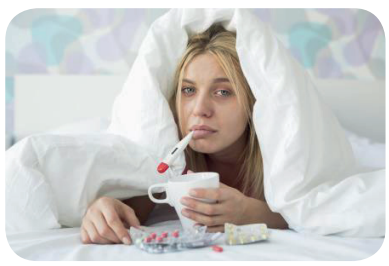

Коли у нас піднімається температура, порушується терморегуляція. І гарячому тілу стає холодно, адже різниця температури тіла і температури в кімнаті збільшується. З'являється відчуття ознобу, здається, що ми мерзнемо. Відразу хочеться укутатися під дві ковдри, одягнутися тепліше, обійняти грілку. Але якщо в цей момент почати посилено зігріватися, у розпаленого тіла не буде можливості охолодитися і збити температуру.

Тож всупереч відчуттям, слід розкритися, прикласти прохолодну мокру хустку до чола і за порадою лікаря пити жарознижуючі ліки.

«Квадрат древніх»

Краса тіла залежить від пропорцій. Першими про це заговорили великі скульптори Стародавньої Греції. Саме вони вивели деякі закономірності пропорцій людського тіла. Одна з них – так званий «квадрат древніх»: довжина розпростертих рук дорівнює зросту людини. Пізніше було розроблено безліч показників пропорційності тіла людини. Ось деякі з них.

●Довжина стегна 4 рази укладається у висоті зросту. ●Ширина плечей дорівнює довжині стегна. ●Окружність кулака дорівнює довжині передпліччя, а також довжині стопи. ●Подвоєна окружність зап'ястя – окружності шиї. ●Подвоєна окружність шиї – окружності талії.

Корисно знати

☛ За кілька днів до серцевого нападу колір під'язикової ділянки і вуздечки язика змінюється зі світло-рожевого на синій.

☛ Нормальна мікрофлора кишечника сприяє нормалізації артеріального тиску знижує ризик появи раку товстої кишки і зменшує концентрацію холестерину в крові.

Готуємо вдома

Куряча печінка з медом і цибулею

700 г курячої печінки, 2 цибулини, 1 ст. л. меду, 30 г масла вершкового, 50 мл олії, сіль і суміш перців.

Цибулю, нарізану півкільцями, обсмажити на олії до м'якості і відкласти. У сковороді розтопити вершкове масло і викласти печінку. Посолити, поперчити і обсмажити на середньому вогні 3–4 хв. Перевернути печінку, знову посолити, поперчити і обсмажити 3–4 хв., але вже під кришкою. Ще раз перевернути і смажити 3–4 хв. Відкрити кришку, викласти зверху цибулю, додати мед, зменшити вогонь до мінімуму і тушкувати під кришкою ще 5 хв.

Ніжна печінка

250 г печінки (курячої, яловичої), по 1 морквині і цибулині, 2 яйця, 5–6 ст. л. борошна, 50 мл вершків або молока, 1/2 ч. л. солі, перець чорний.

У блендері подрібнити спочатку цибулю з морквою, потім печінку. Змішати. Додати вершки (молоко), спеції, сіль, збиті яйця, борошно. Перемішати, вилити у змащену вершковим маслом форму. Випікати 30–35 хв. при 180°С.

Банани в шоколаді на паличці

650 г твердих бананів, 200 г шоколаду, 2 ст. л. олії, різнокольорова кондитерська посипка та горішки для оздоблення.

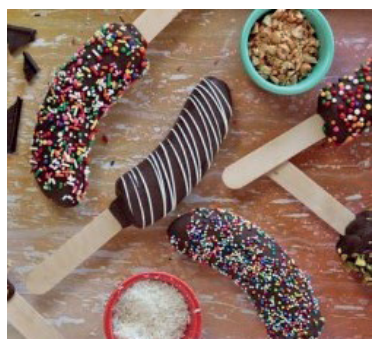

Банани розрізати поперек навпіл і очистити від шкірки. У кожен шматок банана застромити по паличці. На водяній бані розтопити шоколад, додати олію, перемішати. Занурити банани в шоколадну суміш, ретельно покриваючи шоколадом. Прикрасити посипкою. Помістити в холодильник, поки шоколад не застигне.

Усміхніться

– У тебе МТС?

– Якби у мене був МТС, я б на Феррарі їздив і на Канарах жив. Це не в мене МТС, це я у МТС.

* * *

Студент завалив сесію. Шле мамі sms: «Мамо, вигнали з інституту, підготуй тата».

І одержує відповідь: «Тато готовий, підготуйся сам!»

«Наша ГРОМАДА» – загальнополітичне видання.
Засновник – ПАТ «Кіровоградське рудоуправління».
Свідоцтво про реєстрацію КГ № 890/466.

Редактор Крупський В. І.
Адреса редакції: Кіровоградська область, Кропивницький район, с. Катеринівка, просп. Гагаріна, 8. Тел. (0522) 31 46 45.

Надруковано у ПВП «Поліграф-Сервіс», м. Кропивницький, вул. Садова, 88-а. Тижневий наклад – 1500 примірників. Зам. № 75